

Expert OSCE: Orice agresiune la adresa libertății religioase poate avea efecte foarte nocive

Cătălin Raiu, expert în libertate religioasă al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), atrage atenția că „orice agresiune la adresa libertății religioase poate avea efecte foarte nocive pe termen lung” și afirmă că suntem cu toții responsabili de reconstrucția socială post-pandemie.

Într-un articol publicat pe HotNews, Cătălin Raiu subliniază că „politicile statului în materie de viață religioasă nu trebuie generate nici de un exces de protecționism bisericesc, nici de secularism exacerbat, ci de principiul libertății religioase”.

În ceea ce privește reglementarea vieții religioase, oficialul OSCE menționează că statul „trebuie să aibă ca prioritate accesul cetățenilor la exercitarea libertății religioase, atât în dimensiunea ei privată (forum internum), cât și în dimensiunea ei externă sau asociativă (forum externum)”.

Potrivit standardelor internaționale, adaugă Cătălin Raiu, „statele nu pot suspenda libertatea religioasă nici în stare de război și nici în stare de urgență”.

„Însă, libertatea religioasă în dimensiunea ei externă poate fi restrânsă pentru restabilirea ordinii și securității publice sau în situații de pandemie ca măsură excepțională și cu îndeplinirea următoarelor condiții: 1. să fie prevăzută de lege; 2. să servească unor scopuri ale corpului politic în integralitatea lui (protejarea securității, a ordinii publice, a sănătății etc.); 3. să fie nediscriminatorie în limbaj și aplicabilitate; 4. să servească strict scopului și perioadei anunțate”.

În afara acestor principii minimale, intruziunea statului în viața bisericească este o atitudine anti-democratică și are potențialul de a crea pe termen lung atât precedente periculoase, cât și gesturi de ură la adresa membrilor comunităților religioase, adaugă Raiu.

Principiul exercitării libertății religioase

Expertul OSCE vorbește despre principiul exercitării libertății religioase și menționează că „raportarea statului la fenomenul religios trebuie făcută prin unicul element cu potențial universalist, aplicabil și credincioșilor și necredincioșilor, anume libertatea religioasă - un drept care ne leagă pe toți și nu exclude pe nimeni”.

„Libertatea religioasă este unul dintre cele mai vechi drepturi consemnate la nivel constituțional în regimurile democratice. Desconsiderarea acestui principiu poate deschide fereastra unor abuzuri și comportamente autoritariste foarte periculoase pentru libertatea de conștiință și de expresie, ca de altfel și pentru libertatea de asociere și întrunire. Statul nu are căderea de a recomanda neexercitarea libertății religioase prin evitarea accesului la anumite practici liturgice (ex: euharistia)”.

„Modul în care ritualul euharistic se desfășoară ține strict de responsabilitate individuală și comunitară a membrilor unei organizații religioase, care trebuie să implementeze singură, în limitele cadrului juridic general stabilit de către autorități, cele mai sigure măsuri de protecție împotriva răspândirii virusului”.

Principiul neutralității statului

În continuare, el reamintește că statul român nu este laic, ci neutru din punct de vedere religios, conform Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă.

„Neutralitatea religioasă a statului este unul dintre principiile liberalismului politic și este împărtășită de majoritatea statelor democratice europene”, spune Raiu care subliniază că „acestea nu au căderea de a utiliza un referențial teologic în politicile

publice și nici dreptul de a reglementa reguli de cult sau/și comportamente liturgice”.

„Utilizarea linguriței la împărtășanie, specifică cultului Bisericii Ortodoxe și Bisericii Greco-Catolice, este un act liturgic a cărui materializare depinde strict de responsabilitatea privată a preoților și credincioșilor, cenzurarea acesteia nefiind atributul statului”.

Principiul nediscriminării

Cătălin Raiu face referire la recomandările emise recent de INSP și precizează că „reglementarea vieții religioase nu poate fi făcută pe principii discriminatorii”.

„Faptul că prin recomandările emise recent statul țintește doar anumite practici liturgice specifice Bisericii răsăritene (practici complet diferite față de cele islamice, mozaice, evanghelice etc.) poate avea efecte foarte periculoase pe termen lung generând relații tensionate între cultele religioase, precum și între culte și stat”.

Principiul domniei legii

Cătălin Raiu semnalează că statele guvernate de principiul domniei legii în sens democratic (rule of law, nu rule by law) trebuie să utilizeze concepte cu putere juridică, consemnate și definite ca atare de practica legislativă națională și europeană, atunci când formulează reglementări privind viața religioasă.

„Reglementările trebuie să fie uniforme din punct de vedere juridic și aplicabile întregului spectru al vieții religioase, nu aleatorii și țintite către anumite comunități religioase. Slujitori bisericești/religioși sau binecuvântare nu doar că nu sunt termeni juridici cu care statul de drept nu are căderea de a opera, ci sunt termeni particulari care au potențialul de a genera discursuri și practici ale urii pe termen lung”.

Principiul autonomiei cultelor

Oficialul OSCE face apel și la principiul autonomiei cultelor.

„Conform legislației românești”, spune Raiu, „organizațiile religioase sunt entități private întemeiate pe asocierea voluntară a cetățenilor pentru a-și exercita o credință religioasă comună”.

„În calitate de organizații private și autonome față de stat, cultele religioase trebuie să arate responsabilitate și discernământ social în timpul pandemiei actuale. Gesturile excentrice și iresponsabile, declarațiile belicoase ale membrilor cultelor nu fac decât să acutizeze insensibilitatea publică față de libertatea religioasă, drept

fundamental așezat la temelia oricărei democrații”.

„În logica democrației, Biserica nu trebuie să abdice de la responsabilitatea civică și socială care-i revine, iar statul nu are dreptul să întreprindă gesturi de agresiune la adresa libertății religioase în afara cadrului standardelor internaționale. Totodată, solidaritatea, unitatea și compasiunea generate de dimensiunea asociativă a exercitării libertății religioase sunt și vor fi resurse extrem de importante în reconstrucția socială a României post-pandemie”.

Cătălin Raiu este teolog și doctor în științe politice, cadru didactic asociat la Facultatea de Administrație și Afaceri, Universitatea din București, iar din iunie 2019, primul român recrutat ca expert în libertate religioasă de către OSCE.

OSCE este cea mai mare organizație regională de securitate, contribuind la consolidarea păcii, democrației și stabilității pentru mai mult de un miliard de persoane.

La nivelul OSCE funcționează Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului care monitorizează foarte atent libertatea religioasă în cele 57 de state membre și regiunile vecine.

Rolul panelului de experți, în care Cătălin Raiu este membru în perioada 2019-2022, este acela de a propune modificări, completări și noi soluții problemelor ridicate în domeniul vieții religioase.

basilica.ro